

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENAT

LEGE

privind protejarea patrimoniului cultural imaterial

Senatul adoptă prezentul proiect de lege

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art.1.- (1) Prezenta lege stabilește cadrul general necesar pentru identificarea, documentarea, cercetarea, protejarea, conservarea, promovarea, transmiterea și revitalizarea elementelor patrimoniului cultural imaterial, caracteristică definitorie a comunităților umane, ca factor de coeziune socială și de dezvoltare economică.

(2) Prezenta lege vizează doar componentele genuine ale patrimoniului cultural imaterial, nu transpuerile în spectacol și/sau festival.

(3) Prezenta lege nu poate fi folosită, în întregime sau în parte, de nicio persoană fizică ori juridică pentru a obține protecția unui element al patrimoniului cultural imaterial prin intermediul actelor normative care reglementează proprietatea industrială sau dreptul de autor.

Art.2.- În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos se definesc după cum urmează:

a) *patrimoniul cultural imaterial* - totalitatea practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoștințelor, abilităților, împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele, spațiile culturale asociate și timpul consacrat acestora - pe care comunitățile, grupurile sau, după caz, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural și sunt certificate de specialiștii în domeniile etnologice;

b) *expresii culturale tradiționale* - forme de manifestare a creativității umane cu exprimare materială, orală, sincretică; forme de artă a cuvântului și expresii verbale tradiționale; - forme de exprimare muzicală și cinetică: dansuri, cântece, jocuri de copii și jocuri sportive;

c) *Tezaur uman viu* - titlu onorific ce poate fi conferit acelor persoane care sunt recunoscute de comunitate și certificate de specialiștii în domeniile etnologice drept creatoare și transmițătoare de elemente ale unui domeniu al patrimoniului cultural imaterial, în forma și cu mijloacele tradiționale nealterate;

d) *zone protejate* - areale în care elemente genuine ale patrimoniul cultural imaterial se păstrează în mod adecvat.

Art.3.- (1) Patrimoniul cultural imaterial este transmis din generație în generație, recreat în permanență de comunități și grupuri umane, în interacțiune cu natura și istoria lor, conferindu-le acestora un sentiment de identitate și continuitate, contribuind, în același timp, la promovarea respectului față de diversitatea culturală și creativitatea umană.

(2) Păstrătorii și transmițătorii secvențelor patrimoniului cultural imaterial nu au calitatea de autori ai elementelor-tip, ci de interpreți ai unor variante personalizate.

Art.4.- Principalele caracteristici ale patrimoniului cultural imaterial sunt:

- a) caracterul anonim al originii creației;
- b) transmiterea, cu precădere, pe cale informală;
- c) păstrarea, în special, în cadrul familiei, grupului și/sau al comunității;
- d) delimitarea după criteriile: teritorial, etnic, religios, vârstă, sex și socioprofesional;
- e) realizarea, interpretarea ori recrearea în interiorul grupului și/sau al comunității, cu respectarea normelor, formelor și tehnicilor tradiționale;
- f) existența unor modele abstracte concretizate într-o multitudine de variante.

Art.5.- Patrimoniul cultural imaterial poate fi constituit din manifestări aparținând următoarelor domenii:

- a) tradiții și expresii verbale, având limbajul ca vector principal al expresiei culturale;
- b) artele spectacolului, având ca mijloace de expresie sunetul muzical și mișcarea corporală;
- c) practici sociale, ritualuri și evenimente festive, jocuri de copii și jocuri sportive tradiționale;
- d) cunoștințe și practici referitoare la natură și la univers;
- e) tehnici legate de meșteșuguri tradiționale.

CAPITOLUL II

Expresiile culturale tradiționale

Art.6.- (1) Expresiile culturale tradiționale sunt rezultatul activității de creație a unei comunități umane cu caracteristici culturale coerente care permit delimitarea față de alte comunități.

(2) Expresiile culturale tradiționale cuprind:

a) *creația orală exprimată în forme verbale* - povestea, basmul, snoava, legenda, balada, cântecul epic, lirica rituală și nerituală, teatrul popular, orația, descântecul, ghicitoarea, proverbul și altele asemenea;

b) *creația orală exprimată în forme nonverbale* - melodia vocală, instrumentală sau vocal-instrumentală, dansul și altele asemenea;

c) *creația exprimată în forme imateriale sincretice* - cântecul cu acompaniament instrumental, incantația și altele asemenea;

d) *creația exprimată în forme materiale, denumite produse meșteșugărești* - obiecte, instrumente, unelte și instalații, ori realizată în forme de expresie plastică și/sau grafică: desenul, modelul decorativ.

(3) Expresiile culturale tradiționale pot fi exprimate și sub forma unor rețete, tehnici și tehnologii sau instrucțiuni de preparare ori pregătire a unor alimente, substanțe chimice, materiale de construcție, textile ori altele asemenea.

Art.7.- (1) În cazul în care pentru un domeniu al patrimoniului cultural imaterial sau pentru o ocupație din cadrul expresiilor culturale tradiționale există, în România, persoane percepute de comunitatea lor ca singurele capabile să realizeze acele expresii culturale în forma și cu mijloacele tradiționale nealterate, acele persoane primesc titlul *Tezaur uman viu*.

(2) Titlul *Tezaur uman viu* este viager și se acordă sau poate fi retras de către Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, la propunerea Comisiei naționale pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial.

Art.8.- Statul român, prin autoritățile și instituțiile centrale și locale cu atribuții în domeniul patrimoniului imaterial, are următoarele obligații și responsabilități:

a) să protejeze, să conserve și să promoveze patrimoniul cultural imaterial de pe teritoriul național, în toate formele sale de exprimare și manifestare, fără nicio discriminare;

b) să elaboreze strategii de conservare și, după caz, de salvagardare a elementelor patrimoniului cultural imaterial;

c) să sprijine instituțiile, organismele, persoanele cu competențe în domeniul patrimoniului cultural imaterial, precum și comunitățile și indivizii care păstrează elemente patrimoniale;

d) să încurajeze constituirea, la nivel local și/sau zonal, a unor comisii consultative, de expertiză, care să sprijine autoritățile în implementarea strategiilor, măsurilor și programelor pentru protejarea și

conservarea patrimoniului cultural imaterial;

e) să sprijine inițiativele, proiectele, programele de cercetare, protejare și conservare a patrimoniului cultural imaterial, de identificare și promovare a păstrătorilor, transmițătorilor și creatorilor reprezentativi, realizate de institute de specialitate, instituții și organisme cu atribuții în domeniu;

f) să medieze și să încurajeze colaborarea dintre specialiști, instituțiile cu atribuții în domeniu - indiferent de subordonare - și păstrătorii de elemente aparținând patrimoniului cultural imaterial;

g) să asigure strategiile și mijloacele financiare necesare dezvoltării cercetării fundamentale în toate domeniile de exprimare a patrimoniului cultural imaterial, în colaborare cu alte instituții și organisme cu atribuții în domeniu;

h) să creeze condiții adecvate de protejare, conservare, transmitere și promovare a elementelor patrimoniului imaterial la nivel național și internațional;

i) să inițieze și să încheie acorduri, protocoale sau alte forme de colaborare între Ministerul Culturii și Patrimoniului Național și ministerele de resort din alte state în care există comunități de vorbitori ai limbii române și ai dialectelor acesteia, în scopul cercetării și protejării patrimoniului cultural imaterial;

j) să protejeze elementele de patrimoniu cultural imaterial împotriva oricăror exploatari abuzive - ideologice, comerciale, publicitare sau de altă natură - menite să distorsioneze caracteristicile fundamentale ale acestora, să le persifleze, parodieze sau să le devalorizeze;

k) să inițieze încheierea de acorduri, protocoale sau alte forme de colaborare între Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, institutele de cercetare cu atribuții în domeniul patrimoniului cultural imaterial și cu alte instituții ale statului, în scopul asigurării educației pentru patrimoniul cultural imaterial;

l) să recunoască drept reprezentative pentru patrimoniul cultural imaterial din România elementele inventariate sub formă de Repertoriu de către Comisia națională pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial;

m) să sprijine protejarea, conservarea și promovarea patrimoniului cultural imaterial *in situ*, prin delimitarea și declararea zonelor protejate definite la art.2 lit.d).

CAPITOLUL III

Măsuri de protejare a patrimoniului cultural imaterial

Art.9.- (1) Identificarea și conservarea manifestărilor de viață culturală tradițională a comunităților - reprezentând un demers științific sistematic, coordonat de către specialiști în domeniile patrimoniului cultural imaterial - se face prin adoptarea următoarelor măsuri:

a) elaborarea de strategii și programe de salvagardare a elementelor patrimoniului cultural imaterial;

b) stabilirea de criterii de identificare și evaluare, standarde și metodologii de conservare, precum și mijloace de promovare a elementelor de patrimoniu imaterial.

Art.10.- Măsurile de protejare a patrimoniului cultural imaterial prevăzute de prezenta lege nu se aplică:

a) rezultatelor însușirii abuzive a creației tradiționale, prin care specimene reprezentative au fost preluate, prelucrate, introduse în circuitul culturii populare de consum și depersonalizate;

b) creațiilor imprimare pe diverse suporturi, multiplicare și exploatate abuziv prin mass-media, deformând sensul și/sau expresiile originale ale elementelor patrimoniului cultural imaterial;

c) produselor care au ca sursă de inspirație motive emblematice aparținând patrimoniului cultural imaterial național.

Art.11.- În termen de 120 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național elaborează Programul național de protejare a patrimoniului cultural imaterial, care se aprobă prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național.

CAPITOLUL IV

Instituții și organisme cu atribuții în domeniul patrimoniului cultural imaterial

Art.12.- Comisia națională pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, denumită în continuare *Comisia*, este un organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul protejării patrimoniului cultural imaterial, care funcționează pe lângă Ministerul Culturii și Patrimoniului Național.

Art.13.- *Comisia* are următoarele atribuții:

a) elaborează Programul național de salvagardare și promovare a patrimoniului cultural imaterial, în vederea aprobării de către Ministerul Culturii și Patrimoniului Național;

b) stabilește criteriile necesare inventarierii patrimoniului cultural imaterial de pe teritoriul României;

c) elaborează Repertoriul patrimoniului cultural imaterial de pe teritoriul României;

d) propune Ministerului Culturii și Patrimoniului Național normele și Regulamentul pentru declararea zonelor protejate, aprobate prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național;

e) propune Ministerului Culturii și Patrimoniului Național acordarea sau retragerea titlului de *Tezaur uman viu*;

f) analizează și propune Ministerului Culturii și Patrimoniului Național dosarele de candidatură a României pe Listele UNESCO de patrimoniu cultural imaterial al umanității, potrivit legislației în vigoare.

Art.14.- (1) Repertoriul patrimoniului cultural imaterial de pe teritoriul României reprezintă inventarierea elementelor de patrimoniu imaterial și structurarea lor pe criterii stabilite de către *Comisie*.

(2) Repertoriul patrimoniului cultural imaterial va fi modificat, completat sau actualizat, ori de câte ori *Comisia* va considera necesar.

(3) La elaborarea, modificarea, completarea sau actualizarea criteriilor și a conținutului Repertoriul patrimoniului cultural imaterial, *Comisia* poate colabora cu orice persoană, instituție sau organism, în condițiile prevăzute de lege.

(4) Repertoriul patrimoniului cultural imaterial va fi publicat pe suport de hârtie și, după caz, electronic, în scopul diseminării lui către instituții cu atribuții în domeniu (mediu academic și universitar, muzee de profil, centre culturale județene, așezăminte culturale), precum și către organismele internaționale sau orice alte instituții și organisme competente.

(5) Repertoriul va fi publicat pe site-ul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național.

Art.15.- (1) *Comisia* este formată din specialiști în domeniul patrimoniului cultural imaterial, care desfășoară activități de cercetare, conservare, promovare și salvagardare a patrimoniului cultural imaterial, numiți prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național.

(2) *Comisia* are un număr impar de membri, dintre care unul este președinte.

(3) Durata mandatului membrilor *Comisiei* este de 5 ani.

(4) Mandatul poate fi înnoit o singură dată.

(5) Numirea și, respectiv, revocarea membrilor *Comisiei* se face de către ministrul culturii și patrimoniului național, în condițiile legii.

Art.16.- (1) Organizarea și funcționarea *Comisiei* se stabilesc prin regulament, aprobat prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(2) Membrii *Comisiei* primesc indemnizații, în conformitate cu legislația în vigoare.

Art.17.- În domeniul patrimoniului cultural imaterial, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național îndeplinește următoarele atribuții specifice:

- a) elaborează politici și strategii în domeniu;
- b) coordonează, la nivel național, activitățile instituțiilor publice cu atribuții în domeniul patrimoniului cultural imaterial;
- c) sprijină financiar instituțiile cu atribuții în activitățile de identificare, conservare, protejare și punere în valoare a elementelor ce alcătuiesc patrimoniul cultural imaterial;
- d) susține promovarea elementelor patrimoniului cultural imaterial românesc în comunitățile românești de peste hotare;
- e) sprijină instituțiile cu atribuții în implementarea strategiilor de salvagardare a elementelor patrimoniului cultural imaterial.

Art.18.- Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, instituție cu personalitate juridică aflată în subordinea Ministrului Culturii și Patrimoniului Național, îndeplinește următoarele atribuții în domeniu:

- a) inițiază și derulează proiecte și programe privind activități de conservare, protejare, punere în valoare și promovare a patrimoniului cultural imaterial de pe teritoriul României;
- b) susține, inclusiv financiar, proiectele, programele și activitățile de cercetare, conservare, protejare și promovare a patrimoniului cultural imaterial de pe teritoriul României, inițiate de persoane fizice sau juridice de drept public ori privat, în conformitate cu strategiile și politicile Ministerului Culturii și Patrimoniului Național;
- c) coordonează metodologic activitatea așezămintelor culturale în domeniul patrimoniului cultural imaterial;
- d) colaborează cu instituții specializate în vederea realizării programelor și activităților de cercetare;
- e) realizează programe-cadru de educație permanentă în domeniul expresiilor culturale tradiționale;
- f) editează și difuzează, pe orice suport material, cărți și alte publicații din domeniul patrimoniului cultural imaterial, cu acordul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național.

Art.19.- În instituțiile specializate în domeniul patrimoniului cultural imaterial se organizează arhive neconvenționale de folclor, în care sunt colecționate, inventariate și conservate cele mai importante piese din domeniu, prin fixare pe orice fel de suport material.

Art.20.- În vederea organizării evidenței științifice specifice, instituțiile ce au în administrare arhive neconvenționale conținând elemente ale patrimoniului cultural imaterial au următoarele obligații:

- a) să respecte criteriile științifice naționale și internaționale de apreciere a valorii și de alcătuire a documentelor de patrimoniu cultural imaterial;

b) să alcătuiască întregul sistem de cartoteci și de fișe, solicitat de metoda științifică prin care s-a operat pentru identificarea fiecărui element al patrimoniului cultural imaterial;

c) să asigure condiții optime de conservare și de protejare a fiecărui document purtător al unui element de patrimoniu cultural imaterial, pentru evitarea degradării fizice și a utilizării frauduloase;

d) să elaboreze și să pună în aplicare programe periodice pentru cercetarea stadiului în care se află elementele aparținând patrimoniului cultural imaterial;

e) să publice lucrări științifice privind rezultatele studiilor fundamentale din domeniu;

f) să sprijine proiectele care stimulează interesul tinerilor pentru domeniul patrimoniului cultural imaterial.

Art.21.- Așezămintele culturale din subordinea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, precum și celelalte tipuri de așezăminte culturale de la nivel județean și local sunt factori importanți de implementare a strategiei naționale pentru patrimoniul cultural imaterial și îndeplinesc următoarele atribuții în domeniu:

a) încurajează programele și proiectele care au drept scop protejarea, conservarea și promovarea patrimoniului cultural imaterial *in situ*;

b) colaborează constant cu persoanele și comunitățile păstrătoare ale elementelor de patrimoniu imaterial, în scopul protejării de exploatările abuzive de orice fel;

c) colaborează între ele în domeniul patrimoniului cultural imaterial, în limitele specifice de competență, prin elaborarea, după caz, de proiecte comune, de consultări reciproce, prin organizarea de întâlniri între specialiști și altele asemenea;

d) pot iniția și elabora, în funcție de specificul fiecăruia, proiecte și programe de conservare și punere în valoare a elementelor de patrimoniu cultural imaterial la nivel național și/sau internațional.

Art.22.- Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.168 din 5 martie 2008, se abrogă.

Acest proiect de lege a fost adoptat de Senat în ședința din 24 noiembrie 2010, cu respectarea prevederilor articolului 76 alineatul (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE SENATULUI

Teodor Meleșcanu